

Пшеничне борошно другого сорту «Нове» відбирають з висівок

Дробот В.І., професор, доктор технічних наук, Федорова Т.О., кандидат технічних наук,
Михонік Л.А., аспірант, *НУХТ*

Зважаючи на хімічний склад висівок, можна стверджувати, що при ефективному помелі оболонкових продуктів можливо збільшити вихід борошна. Інженер-винахідник В.О.Кушніров створив установку УВБ – 1000 для додаткового відбору пшеничного борошна другого сорту з висівок. Автор стверджує, що за допомогою цієї установки реально додатково вилучити з 1т пшениці 3-10% борошна (4).

В нашому університеті досліджено хімічний склад і хлібопекарські властивості борошна, одержаного на установці В.О.Кушнірова, якому дали назву „Нове”. Якість цієї сировини порівнювали з якістю борошна другого сорту, виготовленого за ГСТУ 46.004-99. Встановлено (табл.1), що порівняно з борошном другого сорту, борошно „Нове” містить на 25% більше білків, які мають кращий амінокислотний склад за лізином, треоніном, фенілаланіном.

Таблиця 1. Хімічний склад борошна

Складові	Борошно "Нове"	Другий сорт
Білки, %	14,7	11,7
Амінокислоти, мг/100г:		
валін	600	525
ізолейцин	500	560
лейцин	1000	840
лізин	400	330
метіонін	100	170
треонін	500	365
фенілаланін	700	595
Жири, %	2,3	1,8
Вуглеводи, %:		
цукри	5,1	2,4
крохмаль	58,2	62,8
пентозани	6,4	2,9
клітковина	2,8	0,7
Зола, %	1,8	1,1
Мінеральні речовини, мг/100г:		
кальцій	43,1	32
магній	133	73
фосфор	258	184
залізо	6,07	3,3
Вітаміни, мг/100г:		
В1	0,44	0,37
В2	0,19	0,14
РР	5,3	2,87

В цьому борошні у 2,1 рази більше цукрів, макро- і мікроелементів - калію, магнію, фосфору, заліза, а також вітамінів В1, В2.

Аналіз відповідності показників якості борошна „Нове” вимогам ГСТУ 46.004-99 показав (табл. 2), що зольність борошна „Нове” (1,8%), що перевищує встановлену норму для борошна другого сорту (1,25). Показник білості цього борошна (6,8 од) менший нижньої межі показника білості борошна другого сорту (12 од).

Таблиця 2. Показники якості борошна

Назва показника	Борошно "Нове"	Другий сорт
Колір	білий з сірим відтінком	білий з жовтим відтінком
Запах	властивий пшеничному борошну, без сторонніх запахів	
Смак	властивий пшеничному борошну, без сторонніх присмаків	
Вміст мінеральної домішки	при розжовуванні не відчувається хрусткоту	
Зольність на СР, %	1,8	1,25
Білість, од. пр.	6,8	20
Крупність помелу, %: залишок на ситі №27	1,9	1,8
прохід крізь сито №38	66	68
Клейковина сира, %	31	23
Число падіння, с	215	220
Металомагнітна домішка, мг в 1 кг борошна	не виявлено	
Кислотність, град	5,5	4,5

Це зумовлено значним вмістом периферійних частинок зернівки - основних носіїв мінеральних речовин. За крупністю воно ідентичне борошну другого сорту. Очевидно, внаслідок більшого вмісту фосфорорганічних речовин і жирних кислот борошно „Нове” має на 1 град вищу кислотність, ніж звичайне борошно другого сорту. Таким чином, за хімічним складом борошно „Нове” має кращу якість ніж борошно другого сорту, але за зольністю і білістю не відповідає вимогам ГСТУ 46.004-99, що у борошна другого сорту.

Дослідження хлібопекарських властивостей борошна „Нове” показало (табл. 3), що внаслідок значного вмісту цукрів (5,1%) це борошно має підвищену газоутворювальну здатність. Автолітична активність знаходиться у межах, характерних для борошна другого сорту. За якістю клейковина борошна, що досліджувалось, оціню-

ється як задовільна міцна (ВДК – 51) з хорошою еластичністю, гідратаційна здатність клейковини – 175 %.

Таблиця 3. Хлібопекарські властивості борошна

Показники	Борошно "Нове"	Другий сорт
Водопоглинальна здатність, %	60,4	55
Газоутворювальна здатність, см ³ CO ₂ /100г борошна	2080	1500
Сила борошна:		
Кількість сирого клейковини, %	31	23
Розтяжність, см	12,5	14
Еластичність	хороша	хороша
Пружність, од.пр. ИДК	51	65
Гідратаційна здатність, %	175	190
Розливання кульки тіста за 3 год, мм	83	90
Автолітична активність за числом падіння, с	215	220
Автолітична активність на СР, %	26	28
Т-ра клейстеризації крохмалю, °С	55	58

Результати пробного випікання проведені за ГОСТ 9404-60 показали (табл. 4), що хліб з борошна „Нове” має правильну форму, гладку поверхню без тріщин. Порівняно з хлібом з борошна другого сорту скоринка його була більш виразно забарвлена – коричнева, м’якушка мала більш темний колір – сірий, була еластичною. Пористість м’якушки характеризувалася як рівномірна, за крупністю – середня.

Таблиця 4. Порівняльна оцінка якості хліба з борошна "Нове" і з борошна другого сорту за пробним випіканням

Показники	Борошно "Нове"	Другий сорт
Форма	правильна, без підривів	
Забарвлення скоринки	коричнева	світло-коричнева
Стан поверхні	випукла, гладка	
Стан м'якушки	еластична	
Колір м'якушки	сірий	світло-сірий
Структура пористості	рівномірна, середня, тонкостінна	
Аромат і смак	притаманний хлібу	
Розжовуваність м'якушки	не відчувається хрусткості на зубах	
Об'ємний вихід хліба з 100г борошна	375	376
Питомий об'єм, см ³ /100г	244	245
Пористість, %	72	73
Формостійкість, Н/Д	0,38	0,37
Кислотність, град	3,8	3,5
Деформація м'якушки, од. пенетрометра, через 18 год :		
загальна	38,4	39,2
пластична	32,6	33,6
пружна	5,8	5,6

За об'ємним і питомим виходом, формостійкістю, деформацією м'якушки хліб з борошна „Нове” був ідентичним хлібу з борошна другого сорту і відповідав орієнтовним нормам, установленим для цих виробів.

Література:

1. Мерко І.Т., Моргун В.О. Наукові основи і технологія переробки зерна. – Друк. 2001, с.62-63.
2. Казаков Е.Д., Кретович В.Л. Биохимия зерна и продуктов его переработки. – М.: Колос, 1980, с.
3. Химический состав пищевых продуктов / Под ред. А.А. Покровского. – М.: Пищевая промышленность, 1976, с.40 -41.
4. В. Кушніров. Борошно з висівок можна відбирати // Хлібопекарська і кондитерська промисловість України. – 2005. - № .- С.49.